

prof. dr hab. Grażyna Łopuszańska-Kryszczuk
Instytut Lingwistyki Stosowanej
i Translatoryki

Gdańsk dn. 29.04.2018

OCENA

pracy doktorskiej mgr Dagmary Kotowicz pt.:

***Interakcja pomiędzy nadawcą a odbiorcą w artykułach medycznych w
angielsko - polskiej konfrontacji językowej***

Przedłożona mi do oceny rozprawa doktorska, napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Marioli Wierzbickiej, stanowi udaną próbę analizy tekstów medycznych pod kątem przebiegu interakcji pomiędzy nadawcą i odbiorcą, przy czym Autorka wychodzi ze słusznego założenia, że omawiane zjawisko interakcji jest jednym z komponentów metadyskursu. Badania swoje Doktorantka prowadzi w oparciu o model metadyskursu, który stworzony został w roku 2005 przez Kena Hylanda.

Użycie środków interakcyjnych przeanalizowano na bazie 300 artykułów naukowych z zakresu medycyny. Praca ma charakter konfrontatywny, bowiem Autorka zbadała 150 artykułów w języku polskim i 150 artykułów w języku angielskim w celu ustalenia czy artykuły medyczne w obu językach mają charakter dialogowy, czy istnieje w nich interakcja pomiędzy nadawcą i odbiorcą i jak jest ona w obu językach realizowana. Materiał badawczy jest więc obszerny, starannie dobrany, a jego dobór nie budzi wątpliwości. Dodatkowym elementem, który Autorka uwzględnia przy eksploracji wybranych tekstów, jest motywacja nadawcy, która istotna jest przy wyborze określonych

środków językowych w procesie produkcji tekstu. Tym samym praca wpisuje się w zakres pragmatyki.

1. Układ pracy i treść poszczególnych rozdziałów

Rozprawa liczy 318 stron i składa się z pięciu rozdziałów, podsumowania, wykazu wykorzystanych źródeł, wykazu skrótów, spisu tabel i literatury. Pierwsze cztery rozdziały, obejmujące strony 13 - 128 stanowią teoretyczne wprowadzenie do właściwych badań empirycznych, omówionych w kolejnych rozdziałach pracy. Zdecydowanie najobszerniejszym rozdziałem jest rozdział piąty (s. 129 - 284), w którym następuje analiza pragmalingwistyczna wybranych tekstów medycznych. Teoretycznym modelem językoznawczym, służącym do analizy i opisu artykułów medycznych, jest część modelu metadyskursu stworzonego przez K. Hylanda.

W punkcie 5.4 rozdziału piątego (s. 271 - 284) przedstawiono wnioski z badań empirycznych, zaś *Podsumowanie* (s.285 - 288) jest krótkim streszczeniem rozprawy i wskazaniem na konieczność i możliwości dalszych badań szczegółowych, obejmujących aspekty nieuwzględnione w pracy.

Należy podkreślić, że zarówno badanie komunikacji w tekstach w ogóle jak i badanie komunikacji w tekstach specjalistycznych są prowadzone w Polsce w niezbyt szerokim zakresie. Doktorantka postawiła więc sobie zadanie nader ambitne. Już sam zamysł podjęcia takich badań zasługuje zatem na słowa uznania, jako że Autorka musiała się zmierzyć zarówno z brakiem wskazówek metodologicznych, odnoszących się do tego typu badań, jak i brakiem kompleksowych przykładów ich przeprowadzania.

Centralnym zagadnieniem badawczym pracy jest zbadanie, jak pisze Autorka, czy *artykuły medyczne zarówno w języku angielskim, jak i w języku polskim mają charakter dialogowy, czy istnieje w nich interakcja pomiędzy nadawcą i odbiorcą i jak jest ona realizowana* (s. 10 - 11). Ponadto Doktorantka rozważa także motywację autora tekstu, którą się kierował redagując artykuł, determinującą dobór odpowiednich środków językowych, mających wpływ na przekonanie czytelnika o słuszności swoich wywodów.

Rozprawa składa się niejako z dwóch części: teoretycznej (rozdział 1 - 4) i empirycznej (rozdział 5). Część empiryczna jest najważniejsza i najbardziej obszerna, bowiem stanowi relację z przeprowadzonych badań. W ostatnim podrozdziale (5.4) zawarte są wnioski z analizy przeprowadzonej w oparciu o założenia zawarte w obszernej części teoretycznej, w której Doktorantka wykazała się dobrą orientacją w literaturze

przedmiotu i cenną umiejętnością wykorzystywania sformułowanych już teorii i schematów dla własnych potrzeb i badań.

Rozprawa zaczyna się *Wstępem*, w którym Doktorantka wprowadza czytelnika w problematykę swoich zainteresowań i prezentuje krótki zarys swojej pracy z rozbiciem na poszczególne rozdziały. Na jego podstawie można się zorientować co i jakimi metodami będzie badać.

W części teoretycznej pracy Autorka omawia, w oparciu o bogatą literaturę przedmiotu, cechy stylu naukowego, jego wykładniki językowe, strukturę oraz aspekty funkcjonalne. Rozdział drugi poświęcony został typologii stylów intelektualnych i ich charakterystyce oraz polskim i angielskim badaniom kontrastywnym nad stylami intelektualnymi, a ponieważ badane teksty zakotwiczone są w dwóch kulturach - angielskiej i polskiej, Autorka słusznie przedstawiła charakterystykę cech komunikacji w tekstach powstających w obrębie różnych kultur ze szczególnym uwzględnieniem badań polskich i angielskich.

Innym ważnym zagadnieniem w tej części pracy są rozważania dotyczące języków specjalistycznych, tekstów fachowych i ich typologii.

Część teoretyczna dysertacji prezentuje obszernie obiekt i problematykę badań nad tekstem specjalistycznym i świadczy o dobrej znajomości literatury przedmiotu. Niedosyt budzi jednak brak omówienia kontrowersji wynikających z przyjęcia różnych modeli opisu i różniących się definicji omawianych pojęć, wynikających z odmiennych założeń leżących u podstaw definiowania języka fachowego czy też tworzenia, i zastosowania modeli służących do opisu tekstów fachowych. Nie jest to jednak najważniejsze. Pamiętać należy, że metody badawcze, występujące w poszczególnych tradycjach różnią się i nie zawsze są kompatybilne dlatego brak jednoznacznego samookreślenia się Autorki w kwestii przyjęcia teoretycznego modelu językoznawczego (część modelu metadyskursu według K. Hylanda) i uzasadnienie jego użycia do badań jest sporym niedociągnięciem. Jednocześnie jednak należy podkreślić, że analiza prowadzona według przyjętych założeń jest rzetelna i konsekwentna.

Praca ma charakter konfrontatywny, Doktorantka uwzględnia polską literaturę przedmiotu ale także i tu zabrakło dyskusji na temat mocnych i słabych stron omawianych ujęć i klasyfikacji oraz wskazania różnic i podobieństw w tworzeniu schematów i klasyfikacji.

Niezależnie od powyższych uwag należy przyznać, że Autorka podjęła udaną próbę opisu interakcji pomiędzy nadawcą i odbiorcą w artykułach medycznych w języku

angielskim i polskim, a tym samym wniosła duży wkład w rozwój badań nad metadyskursem. Pochwalić Autorkę należy też za to, że wskazuje na możliwości i konieczność dalszych szczegółowych badań nad środkami interakcyjnymi w artykułach naukowych, obejmujących aspekty nieuwzględnione w pracy.

Reasumując należy przyznać, że mgr Dagmara Kotwicz podjęła udaną próbę opisu badanego zagadnienia w oparciu o przyjęty model metadyskursu. Wywód jest przejrzysty, przeprowadzony konsekwentnie według przyjętych kryteriów i nie budzi zastrzeżeń. Zaletą tej pracy jest także to, że wyniki badań mogą być wykorzystane w dydaktyce szkoły wyższej.

3. Uwagi dotyczące metody i języka opisu oraz uwagi ogólne

Podsumowując pragnę podkreślić staranność i konsekwencję badań empirycznych w zakresie analizy w oparciu o przyjętą klasyfikację. Układ pracy jest przejrzysty, dostosowany do zadań badawczych Autorki, a struktura pracy wskazuje na to, iż rozprawa jest przemyślana pod kątem logiki wyvodu i stosowanej metodologii, bowiem Doktorantka, kierując się celami swoich badań jest konsekwentna w kolejności prezentowanych treści i dobiera adekwatnie środki przekazu, posługując się nowoczesnym aparatem językoznawczym.

Zastrzeżeń nie budzi także dobór materiału badawczego, a konsekwencja w prowadzeniu analizy na jej poszczególnych etapach zgodnie z przyjętymi założeniami jest jej niewątpliwą zaletą. Podejmując się ambitnego zadania badania interakcyjnych środków językowych w ujęciu konfrontatywnym Autorka wniosła niewątpliwie swój wkład w rozwój badań nad metadyskursem i udało jej się w sposób przekonujący i jednoznaczny udowodnić swoje tezy.

W związku z powyższym trzeba stwierdzić, że przedłożona do oceny rozprawa stanowi duży wkład do pragmatolingwistycznych badań nad językiem, bowiem jest wieloaspektową i szczegółową analizą, przeprowadzoną konsekwentnie i zgodnie z przyjętymi tezami wstępnymi, dobrze obudowaną literaturą przedmiotu.

Opis jest w dużym stopniu sformalizowany, mimo to język opisu jest nieskomplikowany i zrozumiały także dla nieco mniej przygotowanego czytelnika - mamy tu do czynienia ze stylem sensu stricto naukowym. Autorka przedstawia problematykę, mimo całej jej złożoności, w sposób przejrzysty, z dużą precyzją językową i terminologiczną.

Wniosek końcowy

W świetle powyższych uwag stwierdzam, że przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska mgr Dagmary Kotowicz poszerza naszą wiedzę o języku, **stanowi ważny wkład do badań językowych** oraz **spełnia warunki** art.26 ustawy z dn. 14. marca 20003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym (Dz. U. nr 65/2003, poz. 1365), a tym samym uzasadnia wniosek, który usilnie popieram, o **dopuszczenie** mgr Dagmary Kotowicz **do dalszych etapów postępowania przewodowego** i publicznej obrony.